

ĮVAIZDINTA BENDRYSTĖ

Raimonda Bitinaitė-Širvinskienė

VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJA

Maironio g. 6

LT-01124 Vilnius

raimonda.bite@gmail.com

Straipsnyje analizuojama teatrinio vizualumo autorystės problema. Dėmesys skiriamas dailininko identifikacijai, nes scenografija sudaro tik dalį visos šiuolaikiniame teatre kuriamos vaizdinės kalbos. Analizuojami teatro dailininko funkcijos ir jo identiteto klausimai, kurie iškyla bendradarbiaujant. Problema sprendžiama pasitelkus komunikacijos teorijas. Vizualumas pristatomas socialiniu aspektu, kaip autorių komunikavimo vaizdu padarinys.

REIKŠMINIAI ŽODŽIAI: bendraautorystė, intencija, identifikacija, dialogas, monologas.

Nuolatinė kūrybinių procesų kaita nusako nepastovų dabarties meninės kūrybos būvį. Ji nuolat inicijuoja ma peržvelgti kūrybos veiksmą ir jame dalyvaujančio autoriaus galimybes pareikšti individualią poziciją. Šiuo atžvilgiu ypač aktuali yra sudėtinga teatro kūrybinės bendrijos sistema, kuri, įtvirtinusi vizualumo dimensiją, kelia dailininko įnašo klausimą. Nagrinėjant šią problemą, svarbu ištirti kūrybinės bendrijos veikimo mechanizmą ir „išlukštenti“ teatro dailininko iniciatyvas iš kompleksiskai susipynusios kolektyvinės veiklos.

Šiuolaikinė vartotojiška kosmopolitinė visuomenė krypsta į universalias ir dinamiškas materialias vertybes, nulėmusias kultūros vizualumo dimensiją. Šiame

kontekste teatras, priešindamasis tekstui ir teatro laiko matmeniui, įtvirtina erdvinę teatro idėją, nes scena „pirmiausia yra erdvė, kuri turi būti užpildyta“ ir teatro kūrinio kūrėjai turi gebėti „kurti materialius vaizdus, tolygius žodžiais kuriamiems vaizdams“¹. Vokiečių teatro tyrinėtojo Hanso Thieso Lehmanno įžvalgos, kad „scenoje esantys vizualūs objektai tarsi saugo savyje laiką kaip koncentruotą „sunkiąją masę““ ir „teatras labiau primena paveikslą ar skulptūrą“², diegia mintį, jog vaizduojamosios plastikos kūrėjas – dailininkas – turi

- 1 Antonin Artaud, *Teatras ir jo antrininkas*, iš prancūzų k. vertė Donata Linčiuvienė, Vilnius: Scena, 1999, p. 34.
- 2 Hans-Thies Lehmann, „Time Structures/Time Sculptures“, in: *Theaterschrift*, 1997, Nr. 12, p. 37.

SHARED VISUALS

Raimonda Bitinaitė-Širvinskienė

KEYWORDS: co-authorship, intention, identification, dialogue, monologue.

SUMMARY

In this article the problem of the authorship of theatre visuals is raised. As stage design is only a part of the contemporary theatre visuals, naming the author of visual solutions becomes difficult. In collective work like theatre, it becomes difficult to evaluate the input of separate authors. This problem can be solved using communication and cultural semiotic theories. Yuri Lotman, Roland

Barthes, Patrice Pavis, William B. Gudykunst, Geert Hofstede, Martin Buber and Michail Bachtin view theatre as a result of joint work and communication. According to these researchers, it is important to understand the whole mechanics of the joint work comprising efforts of separate authors and the synergy between them. Then it is possible to recognize individual input and evaluate their share in the collective creative process.

I've come to the conclusion that the theatre isn't a strictly formed system and the stage designer's identity should be considered within its social context. The stage designer, as a participant of the creative process, is influenced by psychological and social circumstances, ethical issues and his work develops and aids the birth of open and changeable theatre.